

i v noci. K zničení a odrážení značných tankových sil nepřítele může tedy dojít ve dne jako v noci. Vzhledem k tomu, že boj s tanky musí být zahajován na velkou dálku, což je zvlášť výrazné u protitankových řízených střel, musí být zabezpečeno jejich přesné navedení na cíl. Poněvadž dosavadní prostředky pro vidění v noci jsou prakticky použitelné jen do dálek kolem 500 m, musí se tedy počítat s osvět-

lováním směrů útoku nepřítele spolu s manévrem protitankovými prostředky. K osvětlování se může používat osvětlovacích pum a granátů (min) nebo výpomocných prostředků. Je třeba počítat s posílením protitankových (tankových) jednotek, určených pro boj s tanky, osvětlovacími prostředky, provádějícími manévry na tankový směr spolu s tankovou (protitankovou) jednotkou.

### Závěr

Protitanková obrana neztratila rozvojem vojenského umění i techniky na svém významu, ale postoupila do vyšších forem. Otázka odrážení útoku tanků a jejich zničení se stala otázkou úspěchu operace vůbec. Nároky na uskupení sil i manévrovost protitankových prostředků nebyvale vzrostly. Zvláště vzrostla samostatnost obrany štábů i týlových zařízení, které již nemusí být chráněny před úhrozą tanků nepřítele souvislou frontou a mohou se setkat se skupinami nepřátelských tanků bez ohledu na to, vedou-li vlastní vojska útočnou nebo obrannou činnost.

Organizace boje s tanky nepřítele je povinností vševojskových velitelů i štábů, protože je současně i otázkou organizace boje a operace. Dělostřeleční velitelé a štáby i jiné druhy vojsk (ženijní vojsko, letectvo) se na boji s tanky podílí jen svými prostředky, jejichž činnost je sladěna v duchu jednotného zámyslu.

## Protiradiotechnická činnost na stupni divize

Major Miroslav Čermák

Cílem tohoto článku je poukázat na některé otázky protiradiotechnické činnosti na stupni vševojskového svazku a zdůraznit závažnost jejich důsledného řešení. Současně tím pomoci při plnění úkolů, které byly uloženy štábům armád v oblasti protiradiotechnické činnosti na výcvikový rok 1964.

Článek navazuje na tematiku uveřejněnou ve VM čís. 10/1963.

Hlavní metodou boje s radiotechnickými prostředky nepřítele je na stupni divize jejich průzkum a ničení všemi prostředky. Tato metoda boje plně odpovídá možnostem svazku a je i nejúčelnější, protože vyřazuje nepřátelský prostředek na trvalo, nebo alespoň na dostatečně dlouhou dobu. Cíle, které přicházejí v úvahu k průzkumu a ničení divizí jsou radiolokační a rádiové uzly i jednotlivé objekty taktického významu v jejím pásmu a v účinném dosahu jejich prostředků. Mohou to být zejména tyto cíle:

- pozemní radiolokátory určené k průzkumu pozemních cílů (např. AN/PPS-4, AN/TPS-33, AN/TPS-25);
- pozemní radiolokátory určené k průzkumu palebných postavení dělostřelectva (AN-MPQ-4, AN-MPQ-4A, AN/MPQ-10);
- radiolokační uzly (stanoviště řízení a uvědomování taktického letectva a jednotlivé radiolokátory taktického letectva);

- naváděcí systém AN/MSQ taktického letectva a letounových řízených střel;
- naváděcí stanoviště řízené střely LACROSSE;
- rádiové uzly divizí;
- jednotlivé automobilní rádiové (včetně směrové) stanice, sloužící k zabezpečení spojení na taktickém stupni.

V dalším zhodnotím jednotlivé kategorie uvedených radiotechnických cílů, jejich závažnost a z toho vyplývající nutnost jejich průzkumu a ničení. Současně uvedu nejvhodnější prostředky k jejich průzkumu a ničení.

Provedeme-li například rozbor organizace americké pěší divize, zjistíme, že je značně nasycena radiotechnickými prostředky všeho druhu. Tak např. již zmíněný typ pozemního průzkumného radiolokátoru AN/PPS-4 je zaveden ve výzbroji každé pěší či tankové rotě po 2 kusech (Technická propaganda u vojsk — březen 1963, Vojenný věstník 10/1962). Obsluhu tohoto radiolokátoru lehkého typu tvoří jedno družstvo. To znamená, že u jedné divize je celkem 60 kusů (podle uvedených pramenů) těchto radiolokátorů. Jinými slovy jen tyto radiolokátory představují hustotu radiotechnických cílů na 1 km fronty (šířka pásma americké divize je 10 — 25 km) 2 — 6 kusů. Přihlédneme-li k možnostem tohoto radiolokátoru, tj. především k jeho dosahu na jednotlivé osoby (přibližně do 3,5 km) a bojovou techniku (na tank přibližně do 7,5 km), možnost jeho rychlého rozvinutí (asi 10 minut) pak nutno učinit závěr, že tyto prostředky umožňují nepříteli nepřetržitý průzkum za každého počasí v celé šíři pásma americké divize.

Účinnost nepřátelského radiolokačního průzkumu může být snížena vhodným využíváním terénu (radiolokátory uvedeného typu začínají být „slepé“ při pozorování v lese přibližně již od 50 — 100 m podle charakteru lesa) i umělým protiradiolokačním použitím normovaných koutových odražečů.

Nejúčinnější způsob boje s těmito prostředky spočívá v jejich vyhledávání a ničení. Průzkum a ničení těchto radiolokátorů organizuje štáb divize. Využívá k tomu sil a prostředků průzkumné rotě divize, samostatných průzkumných hlídek pluku a pozorovací stanoviště. Má-li svazek radiolokační pátrače, jsou tyto základním zdrojem zpráv o činnosti nepřátelských radiolokátorů. Vzhledem k tomu, že radiolokátory typu AN/PPS-4 budou v činnosti převážně za ztížených podmínek viditelnosti a v noci, je nutné zahájit nebo zesílit jejich průzkum právě v této době. Volba prostředků k ničení AN/PPS-4 bude záležet na jeho umístění v terénu, zejména na vzdálenosti od fronty. Ta bude zpravidla menší než 800 m, což umožňuje ničit tyto radiolokátory včetně obsluh pěchotními zbraněmi, popřípadě přímou střelbou bezzákluzových kanónů a tanků.

Cíl zjištěný radiolokačními pátrači je nutno vizuálně upřesnit a teprve po jeho upřesnění v terénu je možné určit způsob jeho zničení. K zničení radiolokátorů v noci je nutné vybavit určenou zbraň infrapřístroji, popřípadě osvětlit cíle.

Radiolokátor dalšího typu AN/TPS-33 je zaveden v americké divizi v počtu asi 10 kusů. Organicky je začleněn v radiolokační četě bojového skupení po 2 kusech. AN/TPS-33 se liší od AN/PPS-4 větším dosahem na jednotlivé osoby (přibližně do 6 km) a bojovou techniku (do 20 km). Tento konstrukčně složitější typ středního průzkumného radiolokátoru vyžaduje i delší dobu rozvinutí (cca 20—30 minut). K jeho převozu se používá ¼ t auta. Při ničení AN/TPS-33 je nutno vzít v úvahu, že přístroj může být dálkově ovládn ze vzdálenosti přibližně až 45 metrů, což znamená, že obsluha v případě ničení radiolokátoru přímou střelbou nemusí být zasažena. Proto je účelnější ničit tento cíl i soustředěním palby dělostřelectva nebo minometů. Vzdálenost radiolokátoru AN/TPS-33 od fronty může být 1—3 km. K průzkumu tohoto radiolokátoru je možno kromě prostředků uvedených u AN/PPS-4 využít i vzletů průzkumného dělostřeleckého leteckého pluku.

Radiolokátor typu AN/TPS-25 obsluhují 4 muži a dopravuje se na přívěsu 1,5 t. Zjišťuje bojovou techniku na vzdálenost asi 18 km a jednotlivé osoby do vzdálenosti 4,5 km. Organizačně je začleněn ve štábní baterii divizního dělostřelectva (2 kusy). K průzkumu a ničení tohoto radiolokátoru se používá stejných prostředků jako u typu AN/TPS-33.

Nejvyhledávanějším objektem průzkumu a ničení na stupni divize by měl být radiolokátor typu AN/MPQ-4 (4A), nebo AN/MPQ-10 (pravděpodobně posilový). Organizačně je začleněn ve štábní baterii divizního dělostřelectva celkem v počtu 3 kusů. Je určen především ke zjišťování palebných postavení a upřesňování vlastní palby. Tyto radiolokátory zabezpečují především jednotlivé houfnicové oddíly. Posilového radiolokátoru AN/MPQ-10

používá nepřítel u neřízených raket HONEST JOHN. Tyto typy těžších radiolokátorů se vyznačují velkou přesností a rychlostí vyhodnocení. Údaje o cíli sdělí za 20 vteřin. Umísťují se ve vzdálenosti 2–4 km od fronty. K průzkumu těchto typů radiolokátorů, které jsou v činnosti převážně ve dne, je možno použít kromě dříve uvedených prostředků i letectva. Umístění těchto radiolokátorů (často za terénní vlnou) bude ztěžovat jejich průzkum radiolokačními pátrači. Ničit je bude převážně dělostřelectvo nepřímou střelbou.

Kromě těchto radiolokátorů pozemních sil je nutné kalkulovat u divize s 2 – 4 radiolokátory k zabezpečení činnosti letounů divize. Také tyto radiolokátory bude ničit především dělostřelectvo.

Průzkum a ničení radiolokačních uzlů a naváděcích systémů bude svazek organizovat výjimečně. Prostředky divize se budou podílet na průzkumu (doprůzkumu) a ničení jednotlivých blízkých cílů, které nebude ničit letectvo.

Půjde pravděpodobně o některé stanoviště řízení a uvědomování taktického letectva nebo o naváděcí stanoviště řízených střel LACROSSE, popřípadě o blízká stanoviště AN/MSQ. K ničení by divize použila hlavního dělostřelectva (houfnice 122 mm).

Kromě uvedených průzkumných a dělostřeleckých radiolokátorů bude svazek svými prostředky ve větším rozsahu ničit ještě rádiové uzly, zpravidla současně s velitelskými stanovišti. Pokud je rádiový uzel umístěn na takovou vzdálenost od štábu, že by nebyl umlčen anebo umístění štábu není známo, je výhodnější zničit tento samostatně. Zničením rádiového uzlu ztížíme nepříteli velení na tom kterém stupni, což se negativně projeví i na řízení bojové činnosti jeho vojsk. Průzkum rádiových uzlů a VS organizuje náčelník průzkumu. Kromě rádiového průzkumu se nejčastěji využívá letectva a průzkumných jednotek. Při zjištění rádiového uzlu radiotechnickým průzkumem je nutné jeho polohu upřesnit podle potřeby prostředků určených k ničení zejména při použití dělostřelectva. Při použití letectva je možno tento cíl upřesnit letouny určenými k jeho umlčení.

Protiradiotechnickou činnost svazek neplánuje. Divize (útvary) obdrží úkoly, kterými se podílí na protiradiotechnické činnosti v rámci armády, zpravidla v nařízeních jednotlivých druhů vojsk. Nařízení pro protiradiotechnickou činnost se zpracovává jen tehdy, plní-li svazek některý základní úkol, nebo je-li plánována podpora jeho boje protirádiovou jednotkou.

#### Závěr

V tomto článku kladl jsem si za cíl ukázat jen na některé otázky protiradiotechnické činnosti u vševojskového svazku. Zejména pokládám za nutné sledovat a činit správné závěry ze současných radiolokačních průzkumných možností nepřítele nejen specialisty, ale především vševojskovými veliteli. Proto také v článku rozebírám organizaci a počty radiolokačních prostředků u americké pěší divize (což může vzbudit určité rozpaky). Tento rozbor počtů radiolokátorů u americké pěší divize je pouze jednou z možných variant a slouží především k „demonstraci síly“ těchto technických prostředků průzkumu u vojsk NATO a k důslednějšímu řešení otázek boje s těmito prostředky našimi štáby.